

Boquera és periodista i doctora en comunicació per la Universitat Ramon Llull ■ JUANMA RAMOS

Ester Boquera Diago Directora de 'Les publicacions de la Generalitat de Catalunya, 1931-1939'

“La Generalitat republicana va editar quasi 90 títols a l’any”

■ Fa dos anys va publicar el llibre ‘Aixafem el feixisme’, fruit de la seva tesi doctoral sobre el Comissariat de Propaganda

■ Ara ha dirigit un volum que recull tot el material editat per la Generalitat durant la Segona República, entre el 1931 i el 1939

Pere Bosch i Cuenca
BARCELONA

Explicu'ns com es va gestar el llibre.

El llibre forma part d'un projecte que té diverses fases. Primer es va fer tota una feina d'identificació i catalogació de totes les publicacions que havia editat la Generalitat des de l'abril del 1931 fins al gener del 1939 i fins i tot més enllà. Després ve la digitalització. En el dia d'avui s'han digitalitzat pràcticament el cent per cent dels títols. Fins ara tot aquest material estava dispers en diferents centres de documentació. Ara s'ha concentrat en un únic portal, a la pàgina web del DOGC. En el cas concret de l'encàrrec, jo havia estudiat a fons el Comissariat de Propaganda, que és justament l'organisme que més publica durant tot el període republicà. Durant vuit anys la Generalitat publica uns set-cents títols, quasi noranta a l'any.

Déu-n'hi-do!

Quan explico això sempre em pre-

gunto: “Quina editorial podria fer això avui dia? Quina editorial podria permetre's editar noranta títols a l'any, entre opuscles i publicacions periòdiques?” És una producció editorial brutal.

I quin és el departament que més publica?

Abans de la guerra, el de Cultura. Perquè d'ell depèn tota la part d'Instrucció Pública i, al darrere, trobem tota la sensibilitat de renovació pedagògica. I durant la guerra és Presidència, concretament el Comissariat de Propaganda.

Enric Pujol recorda els antecedents de la Mancomunitat. Què va significar aquell llegat?

La Generalitat republicana se sent hereva de la Mancomunitat i hi ha aspectes, com l'impuls de la normalització lingüística, que no es podrien entendre sense aquest llegat. També hi ha diverses publicacions de l'època de la Mancomunitat que segueixen durant la República, com les de la Biblioteca de Catalunya. Per tant, calia fer aquest capítol introductori.

Enric Marín explica que aquesta activitat frenètica també és una mostra de la potència de la indústria editorial. Quines motivacions hi ha al darrere?

Durant la guerra, la principal intencionalitat dels llibres és la propagandística, però també hi ha material que s'envia al front per tal de culturitzar i alfabetitzar els combatents. Sí que és veritat que durant la República, a nivell general, hi ha una gran eferescència editorial. I més tenint en compte una dada impactant, que és que bona part de la població, un 40%, era analfabeta. Per tant, és una xifra bastant considerable. Durant la guerra, doncs, l'edició té aquesta finalitat propagandística i persuasiva, i amb volums que no només s'adrecen a Catalunya, sinó també a la resta de la zona republicana i a l'àmbit internacional, perquè també el Comissariat de Propaganda publica llibres en diversos idiomes per intentar sensibilitzar els governs dels països democràtics.

A part d'aquesta funció propagandística, trobem exemples de llibres

Les publicacions de la Generalitat de Catalunya, 1931-1939

■ **Autors:** Ester Boquera (directora i autora), Enric Pujol, Manuel Llanas i Enric Marín
■ **Editorial:** Generalitat de Catalunya
■ **Pàgines:** 283

que ens parlen de temes molt innovadors. Quins destacaria en aquest sentit?

Els llibres ens permeten copsar els valors d'aquesta Generalitat republicana. Hi ha publicacions, per exemple, que ja ens parlen del dret de la dona a decidir sobre el seu cos o el dret a alletar al lloc de treball. Els llibres són el reflex d'una acció de govern totalment modernitzadora i amb voluntat transformadora de Catalunya.

De quina manera incideix la precarietat de la guerra en l'edició pública?

Sembla estrany pensar que durant la guerra, amb tota la penúria que hi havia, amb la fam, amb les dificultats per imprimir, amb els bombardejos..., aquesta activitat editorial no només segueix, sinó que és quan més es publica. Estem parlant d'uns 500 títols entre el 1936 i el 1939 i uns 200 entre el 1931 i el 1936. El paper es reserva, sobretot, per a les publicacions de propa-

Els llibres que edita la Generalitat són el reflex d'una acció de govern modernitzadora i transformadora

ganda que s'han d'enviar arreu. Hi ha publicacions amb paper cuixé. Per exemple, el de la revista *Nova Iberia* o l'àlbum *Madrid*, que inclou fotos del Robert Capa i del David Seymour. Tot això s'edita amb una qualitat increïble, amb un paper molt bo, i s'envia arreu.

Una idea que destaquen en el llibre és que l'edició es converteix en una mostra de la voluntat de resistència durant la postguerra...

Tinguem en compte que la Generalitat va estar en situació “normal” només dos anys. Fins al 1932 no s'aprova l'Estatut, després del 6 d'octubre del 1934 se suspèn i a partir del 19 de juliol del 1936 comença la guerra. Pràcticament podríem dir que només hi ha dos anys per fer una acció de govern en situació no excepcional. I aquesta voluntat de resistència es demostra també amb el desig de publicar i de deixar constància del que es fa.

Si hagués de destacar un llibre, quin escolliria?

[Ens el mostra] Aquest va ser el *best-seller* de tota l'època republicana! Es diu *En dono fe...* i entra dintre del que se'n deia la literatura de testimoni. S'hi recull el testimoni de persones importants que desertaven del bàndol franquista i explicaven què és el que havien vist. Es tracta d'una publicació molt curiosa perquè es va editar en el format estàndard, per vendre a la rereguarda, però també en un format més petit per fer-lo arribar al front de guerra. ■